

שע א ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים"
 בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א
 בית הכנסת "זכור לאברהם" פיצ'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

גליון מס' 356

ערש"ק פרשת "יתרו", כ"א שבט תשע"ג

תורת ז"ים

"ברוך הוא אלוקינו שבראנו לכבודו. והבדילונו מן התועים ונתן לנו תורת אמת. וחיי עולם נטע בתוכנו". מילים נפלאות אלו שמקורם מתפילת שחרית, אין מקומם בפיוטים בשמחת תורה בלבד, אלא מקומם וזמנם בכל יום ויום שאנו זוכים ללמוד את תורת השם הנפלאה. ובפרט שבשבת קודש נקרא אי"ה על המעמד הנשגב והנפלא - מעמד קבלת התורה. בכל הדורות ובכל התקופות היוותה תורתנו הקדושה את מרכז חייו של היהודי. היא לימדה אותנו כיצד צריך לנהוג, ושמרה עלינו מכל משמר מכל אויביו ושונאיו. בכל התקופות והזמנים, מסרו היהודים את נפשם על לימוד התורה, בידעם שהיא חיינו ואורך ימינו. אחד מגאוני ישראל שהיה מופת הדור בהתמדתו העצומה וביגיעתו הנפלאה בתורה הקדושה, היה הגאון מוילנא זיע"א. מסופר על אותו גאון וקדוש, שכאשר באה אחותו לביקור אחרי חמישים שנה שלא נפגשו, יצא הגאון מחדרו וקיבל אותה בסבר פנים יפות. כמובן שלא שכח לברך ברכת "מחיה המתים" כדון וכהלכה. שאל לשלומה ולשלום משפחתה, ומיד חזר ללימודו. "ראי נא אחותי", הסביר לה ברוב ענווה, "שערותי הלבניו ויש לראות בכך בבחינת התראה מבית דין של מעלה שקיצי קרוב. ובעולם העליון אדרש לתת דין וחשבון על כל מעשי אם טובים אם רעים. כיצד אוכל איפוא לבלות את הזמן ולבזבז בדברי רשות, בעוד שהרגעים השמורים לי בימי חלדי ספורים הם". אחותו הבינה לרוחו ופנתה לחדר הרבנית, ואילו הגאון מוילנא המשיך בלימודיו ובשקידתו בתורה. אחים ואחיות יקרים: כזה ראה וקדש! כך צריכה להיות התייחסותנו בלימוד התורה, שכן אנו עוסקים בדבר המעמיד ומקיים את העולם. נתחזק בלימוד התורה ביתר שאת וביתר עוז, ונזכה לכל הברכות הכתובות בתורה ולגאולה השלימה.

מדברי מו"ר עט"ר הרה"ג ר' יוסף מוגרבי שליט"א ההתזולה קובעת

בפרשתנו אנו קוראים על המעמד הנשגב של "קבלת התורה", מעמד בו הוכרזנו להיות "העם" של הקב"ה והתורה הקדושה מאריכה בגודל ההכנות לקראת אותו יום גדול, והגבלת את העם, שמירה בכל גדרי הקדושה והירות בתחומים שלא להתקרב אל ההר פן יפול ממנו רב, ובאותה שעה? קולות וברקים והר סיני עשן כולו וירא העם וינסו ויעמדו מרחוק, אך לבסוף חטאו בעגל. סרו מהר מן הדרך, ועל זה דרשו חז"ל את הפסוק: "ליבבתיני אחותי כלה, ליבבתיני באחת מעיניך וכו' ", כלומר, אהבת ה' והתורה היתה בעין אחת כאשר העין השנייה פוזלת מתי זה יגמר... ולכאורה תמוה! איך יתכן לראות את הנשמע כמו שנאמר וכל העם "רואים" את הקולות ולמרות זאת לרדת לשפל המדרגה? איך יתכן לשמוע אנכי ה' ולמרות זאת להיכשל בעוונות חמורים כדרשת רש"י שם? אלא לימדונו בעלי המוסר שכאשר אין התעוררות עצמית ורצון מצד האדם הרי ששום כוח בעולם לא יביאו אל השלימות! וכיון שההתחלה לא היתה כשורה, ממילא ההמשך לא יכל להיות בדרך הישר והטוב. וכך דרשו חז"ל על דברי שלמה המלך בקהלת באומרו: "טוב אחרית דבר מראשיתו", שכל דבר שרואים בו קיום הרי שהדבר תלוי בהתחלה כי אם ההתחלה היתה טובה כך יהיה ההמשך! ומסופר על הגר"ח מוולוז'ין זצ"ל שבא לרבו הגר"א זצ"ל בשאלה מכריעה לגבי פתיחת הישיבה ודיבר בהתלהבות רבה והסביר את כל הנקודות החיוביות ופרש את הדברים מכל צדדיהם ורבו שותק! התפלא מאוד הגר"ח אך הבין שההוראה היא שב ואל תעשה! חזר לביתו ולאחר כמה חודשים שב לרבו ופרש את הדברים והפעם הגר"א הסכים וברכו. התפלא הגר"ח מה נשתנה הפעם? השיבו הגר"א: דע שלפתוח ישיבה צריך יסוד בריא וחזק משום שהכל תלוי בהתחלה ובראותי את התלהבותך העדפתי לשתוק משום שחששתי שמא התלהבות ריגעת היא, אך עתה שראיתי שהדברים ברורים אצלך נתתי את ברכתך, וידוע בשם הגר"א שהבטיח שאם יקימו בית כנסת שהכל נעשה בו לשמה מתחילת הבניין ועד הגמר, כל הבא בשעריו יזכה להתפלל בכוונת הלב ללא מחשבות זרות.

בשבוע זה חל יום היארצייט העשרים ואחת של אבי אדוני המזכה את הרבים. רודף צדקה וחסד, מוקיר ורחים רבנן רבי חיים אברהם מוגרבי זצ"ל. הוא הגבר אשר הקים עולה של תורה והיה ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, ועוד כאשר המושג של "תשובה" היה בגדר דבר נדיר. קם ועשה מעשה לקדש שמו יתברך בעולם מבלי מחשבות ומבלי היסוסים וכך נטע וסלל את הדרך לבאים אחריו. איה הפה אשר יוכל לתאר ולספר גודל מפעליו הנדירים למען הפצת תורת ה' בביטול עצום לכל תלמיד חכם ולכל צורב, איה עט הסופר אשר תכתוב את חסדיו לאלפים ולרבבות והכל בסבר פנים יפות ושלא על מנת לקבל פרס? קירות בית המדרש יעידו! אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה! ובודאי שזכות התורה הקדושה תעמוד לו להתעזר במרומים ולהינות מזיו שכינתו יתברך ומשם יעתיר בעדינו יחד עם כל בני ביתנו וכל משפ' אנ"ש להתברך בכל הברכות האמורות בתורה ובשפע טובה וברכה, חיים, חן וחסד ולחזות בביאת הגואל ובבניין אריאל, יגל יעקב ישמח ישראל, אכ"ר.

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו ת"א	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
18:27	17:53	16:52	18:27
18:32	17:52	16:38	18:32
18:29	17:52	16:43	18:29
18:29	17:54	16:56	18:29

הפסרת השבוע:
"בשנת מות"

מטעמים לשבת

שיוכל להסיח דעתו מהם ביום השבת".
(מעין השבוע)

"זכור את יום השבת לקדשו" (כז, ז)

זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו (רש"י). אמר המגיד מדובנא זצ"ל: "מצויים אנשים הרוצים להבדיל את ה'זכור' מעל 'שמור'. העני מעדיף את ה'שמור', שכן איננו מנהל עסקים גדולים ואינו עשוי להפסיד מאומה משמירת השבת. אבל מאידך קשה לו לקיים את ה'זכור', משום שאין לו ממון כדי לכבד את השבת ביין ובמטעמים. לעומת זה העשיר מקיים את ה'זכור' לכל פרטיו, כי איננו חסר ממון כדי להרבות בכל מיני מטעמים ותענוגים, אבל מאידך איננו רוצה לקיים את ה'שמור', לפי שמתוך השבתת עסקיו הגדולים עשוי הוא להפסיד ממון רב. לפיכך אמרו חכמינו, כי 'שמור' ו'זכור' בדיבור אחד נאמרו ואינם ניתנים כלל וכלל להבדלה. העשיר מחוייב לקיים גם את ה'שמור', ובו בזמן חייב הוא גם לסייע לעני שיוכל גם הוא לקיים את ה'זכור'".

(מענה של תורה)

שאת את גודל חטאו ואת הקלקול שגרם בעולמות העליונים כתוצאה מהחטא, ולכן מוסיף הוא בכל יום ויום תשובה על תשובתו, כיון שמכיר הוא יותר ויותר את הבורא יתברך. ולכן כאשר באו ישראל למדבר סיני, התעלו במעלות נשגבות, והוצרכו לעשות תשובה מחדש...
(תורת הפרשה)

"לא תשא את שם ה' אלוקיך לשווא" (כז, כ)

כתב הרב "ראשית חכמה" זצ"ל: הביאור הפשוט הוא, שלא יהיה שם שמים שגור בפי האדם להשתמש בו "לשווא" - כלומר לכל מיני שטויות ודברי הבאי המזדמנים לו לאדם. ולא יוציא שם שמים מפיו אלא לדברים שבקדושה בלבד, ובהכנה ראויה!
(מעין השבוע)

"זכור את יום השבת לקדשו" (כז, ז)

פירש רבינו עובדיה ספורנו זצ"ל: "היה תמיד זוכר את יום השבת בששת ימי המעשה, כדי שתוכל לקדשו. וההיר, שיסדר האדם עסקיו בימי המעשה באופן

"אנשי אבות שונאי בצע" (יז, כא) כתב בספר ממעינות נצה: "אמר רבי צבי אריה מאלק זצ"ל: אני מואס בכסף ובכל זאת מפזרים לי החסידים ממון רב, ויש אחרים שחפצים בכסף ואיש אינו מעניק להם מאומה. מדוע? כי אני שונא בצע ומשריש גם בלב הזולת שנאת בצע, ממילא נקל לו למסור כספו לאחר. אבל מי שאוהב ממון, משריש גם בלב מקורביו אהבה זו, והם שומרים את הכסף לעצמם מרוב אהבה...
(תורת הפרשה)

"ויסעו מרפידים ויבואו מדבר סיני" (יט, ב)

למה הוצרך לחזור ולפרש מהיכן נסעו, והלא כבר כתב שברפידים היו חונים, בידוע שמשם נסעו, אלא להקיש נסיעתן מרפידים לביאתן למדבר סיני, מה ביאתן למדבר סיני בתושבה אף נסיעתן מרפידים בתשובה (רש"י). יש לשאול, אם כבר שבו בתשובה בנסיעתם מרפידים, על מה היו צריכים לשוב עוד בתשובה בבואם למדבר סיני? ויש לומר, שלאחר שאדם חזר בתשובה הרי הוא מכיר ביתר

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

כלענה, והרגיש מאוד לא בנוח, ואף כשפנה לבתו, הסבירה לו כי אין ביכולתה להתנגד לבעלה ולרסנו. בלית ברירה ארז האב את חפציו, שם לדרך פעמיו ונסע לבית חתנו הראשון. עם הוודע לחכם על בוא חותנו, יצא לקראתו וקיבלו בזרועות פתוחות ובלבביות רבה. עיני העשיר חשכו למראה תריסר הילדים המצטופפים בחדר קטן, כשבגדיהם מרופטים ובלויים, וחשב בליבו: מה זאת עוללתי לחתני ולבתי היקרים, מחמת שקמצתי ידי מלהעניק להם מעושרי? אך מיד נזכר והבין שאת הנעשה אין להשיב, שהרי את כל ממונו כילה לריק עבור חתן צעיר ועריץ. חוט מחשבותיו נפסק למראה השמחה ששרתה במעונו הדל של החכם הצנוע, כשהחתן מסביר לו פנים, והנכדים מצטופפים ומכרכרים בחיבה סביבו. עברו ימים אחדים והסביר לו החותן שמשאלתו היא להתגורר עימו עד שארית ימיו. כאשר שמע זאת חתנו צהל לקראתו והשיב, וכי העליתי על דעתי שתעזוב אותנו? והרי אתה לנו לעיניים, ושמחה היא לנו בחברתך. האב התגורר עימם, והשמחה אפתו המעונו החדש ותחי רוחו, שכח את תלאותיו וחרפתו שהיו מנת חלקו בבית חתנו השני, כי חתנו זה הרווהו נחת ושובע שמחות, וקרבו לתורה וליראה, וזכה שם לשיבה טובה. בשעת פטירתו חלפו כנגד עיניו קורות חייו ותהפוכותיהם עד יומו זה, ונזכר אז בפסוק שלימדוהו בילדותו בתלמוד תורה: "יפת אלוקים ליפת וישכון באהלי שם", כי ראה בחוש שבבתי הפרופסורים והמשכילים והחכמים בעיניהם, ימצאו את חיי הפאר והברק החיצוני, אך את פת הלחם ושלוה בה תמצא דוקא באהלי שם הצנועים (מפי הרה"ג רבי שבתאי יודלביץ שליט"א, הו"ד בביכורי ראובן).

(תורת הפרשה)

מסופר על עשיר גדול שהגיעה בתו הגדולה לפירקה ולא מצא לה חתן מתאים, כיון שבתו לא הצטיינה ביופי ואף היתה פוזלת בעיניה, וגם השכנים התייאשו מלמצוא עבורה חתן הגון ועזובה לנפשה. עד שעלה בדעתו להשיאה לתלמיד חכם עניו וצנוע, שבודאי לא יקפיד על מראה ויתרצה בה. ואכן מילא ה' את רצונו ומצא לה חתן הגון, תלמיד חכם וירא שמים אך דל אמצעים, שהסכים לבוא בברית הנישואין עם בתו, וכל זאת בתנאי שחותנו יתן דירה עבורם. העשיר קימץ ידו ונתן להם דירה צרה מלהכיל, ושמח על השידוך שיצא לפועל. עברו שנים ובתו השניה שניחונה ביופי רב הגיע לפירקה, ורצה אביה למצוא לה חתן המתאים לה ממעמד "ההשכלה הגבוהה", ואכן לא ארכו הימים והוצא לבתו שידוך עם פרופסור צעיר. שמח האב לקראתו שמחה גדולה, ואומנם הפרופסור נאות לשידוך בתנאי שחותנו יתן לו דירת שרד ענקית עם שמונה חדרים מרווחים. לשאלת חותנו לשם מה דרוש לו בית כזה, השיב שחדרים אחדים דרושים לו לביצוע מחקרים, וגם הוא רוצה שלכל בן ובן יהיה חדר נפרד. נאות האב לחתנו, למרות שידע שיצטרך להשקיע את כל כספו וחסכוניותו לשם כך, והתנה עימו שחדר אחד בדירה יוקצה עבורו. היסס החתן לתנאי זה, אך חותנו שיכנעו שהוא אדם נוח, ואיננו חושב להתערב בחיי הזוג הצעיר. כאשר עברו ימי המשחה, שבהם נאלץ האב לכלות את כל ממונו עבור חתנו שבצילו איווה למושב לו, החל החתן לגלות את פרצופו האמיתי, וכך יום יום ספג העשיר עלבונות וזביונות רבים מחתנו, צעק עליו שהוא מלכלך את ביתו וכו'. התנצלות האב נתקלה באוזן אטומה, כך שחיי האב הנכבד נהפכו למרים

והייתם לי סגולה

הרואה חלום רע בליל שבת אין לו להתענות בשבת, אפילו אם החלום הוא אחד משלושה חלומות רעים שהוזכרו בשולחן ערוך (סימן רפ"ח סעיף ה'), אלא יקדיש את יום השבת ההוא לקריאת ספר תהילים ובעסק התורה כפי כוחו, וימנע משיחת חולין ונרצה לו לכפר עליו (שו"ת יחוה דעת ח"ד סי' כ"ד, ועי' שו"ת חמדת אברהם דיין ח"ג סי' ל"ד).

(ישועה והצלחה)

מדברי ראש הישיבה הרב ר' יוסף מוגרבי שליט"א

היציאה הבנים

זה לא אינסטנט

בדור שלנו אם צריך לעשות שני סיבובים עם היד כדי לפתוח את חלון המכונית זה כבר מאמץ יתר, ולכן פיתחו כפתור חשמלי. המדע כולו מגוייס למשימה אחת והיא, לא להתאמץ ולכן הכל קונים מוכן, זה הדור! ואז מעבירים את השיטה הזאת גם לדברים רוחניים, חושבים שאפשר להשיג מעלות רוחניות באמצעות כל מיני פטנטים, מבלי לעבוד קשה ומבלי להתייגע, כשהאמת היא שלא קיים דבר שכזה. אי אפשר להיות תלמיד חכם בלי לעבוד קשה, אי אפשר לעצור בחינוך ילדים בלי עבודה קשה. וכמו שריקודים זה לא שמחה, ותנועות גוף חזקות עדיין אינן תפילה, ועל ידי טבילה במקוה עדיין לא משיגים את מידת הטהרה, כך על ידי צעקה, גערה ודיבורים, עדיין לא מחנכים. דוד המלך אומר (תהילים קכג), "בניך כשתלי זיתים", למה הוא מדמה את הילדים לשתלי זיתים? אחד המפרשים אומר, בזיתים אם אתה לוחץ על הזית, לא יוצא שמן, יוצא רק מיץ שנקרא מוהל או מוחל. אתה רוצה שמן? קח את הזיתים לבית הבד, ותפיק מהם שמן, וזו כבר עבודה קשה עד למאוד. את שאר הפירות סוחטים ומקבלים מיד מיץ מוכן לשתיה, לוקח אדם אשכול של ענבים סוחט אותו ומברך עליו בורא פרי הגפן, וגם עושה עליו קידוש. אבל הזית לא דומה לשאר הפירות, צריך להתאמץ הרבה עד שמקבלים שמן זית זך. חשיבות חינוך הילדים מחייב את ההורים לשבת יחד בקביעות, בדומה לישיבת צוות במוסד חינוכי, כשיבה, תלמוד תורה וכדומה. בישיבה מסודרת, ראש ישיבה, המשגיח והרמ"ם יושבים באופן קבוע ומתייעצים מה לעשות בכדי לקדם בחור פלוני ואיך עוזרים לבחור אלמוני, וכך דנים על כל אחד ואחד. גם בבית חולים מסודר נוהגים בדומה, הרופאים יושבים יחד, ובודקים את התיקים אחד לאחד, מה עם חולה פלוני, האם מצבו השתפר או אולי הוא בנסיגה, האם יש צורך לשנות את התרופות, ואולי להביא יועץ מיוחד, וכהנה וכהנה. לכן כל מי שחינוך ילדיו חשוב לו, עליו לעשות כן. דהיינו על ההורים להיוועץ בקביעות, ורצוי לקבוע עצמם לארוחה משותפת בלי הילדים, לאחר שהילדים הלכו לישון, (אפילו בלילה בשעה מאוחרת) ולדבר אודות הילדים, מה מצבו של ילד פלוני, ואיך פותרים בעיה אלמונית, ולטכס עצות. ואם זה בית שמטופל בכמה וכמה ילדים, בודאי שהנהגה זו נחוצה כמו אור לנשימה. וכשמתיישבים ביחד וחושבים, עולים גם על בעיות, ואז יכולים להרגיש שאחד הילדים מופלה לרעה, והאחר מתרשל בלימודיו, אל לנו להתיימשך ולהרים ידיים כאשר אין אנו רואים תוצאות, צריך הרבה עמל ויגיעה, צריכים הרבה תפילות וסיעתא דשמיא, אך סוף ההצלחה לבוא, סבלנות!

שלום בית

הזמן - תרופת הפלא!

סימה נישאה רק לפני שבועות מספר. היא הגיעה הביתה לאחר יום עבודה עמוס בבית החולים. היא חשה סחוסה ומתוחה ונזקקת בדחיפות לכתפו של בעלה כדי לפרוק מעליה את מאורעות היום. היא בטוחה שהוא יוכל להעניק לה את העידוד לו היא זקוקה כל כך. היא אך התיישבה לשוחח עם בעלה והחלה לספר לו מה עבר עליה באותו יום ולפתע, נשמעה דפיקה בדלת. למראה שכנתה, שהביאה לה שני מצרכים שביקשה ממנה סימה לקנות עבורה במכולת, התחלפה הבעת פניה של סימה מן הקצה אל הקצה. היא ברכה אותה לשלום בקול ידידותי ועליו, אולם ברגע שהדלת נסגרה מאחורי גבה של השכנה וסימה חזרה אל בעלה, נעלם החיוך הגדול ואיננו ואת מקומו תפשה שוב הבעת הפנים המיוסרת. בעלה רותח! "את החיוכים את שומרת בשבילה, ולי נשאר רק הפרצוף החמוץ!" הוא מטיח, "ברור לי ממי איכפת לך יותר!". בשלב מוקדם זה של חייהם המשותפים, אין ביכולתו להבין שהיא רוצה לשוחח על רגשותיה הכמוסים רק עם האדם אותו היא רואה כקרוב לה ביותר. בתחילת חיי הנישואין, חשוב מאוד שתהיה הידברות מתמדת בינינו לבין הבעל. השלב ההתחלתי בחיי הנישואין עלול להתמשך על פני תקופת זמן ארוכה - עד שנצליח להניח את הבסיס שעליו תיבנה השפה הפרטית והסודית, המשותפת רק לשנינו. גם אחרי השלב ההתחלתי, חשובה ההידברות עד מאוד, היות ותמיד אפשר וכדאי לשפר את התקשורת בינינו. הטוב יכול להיות טוב יותר. הבה נפנה לעצמנו זמן מכל שאר העיסוקים החשובים שלנו, כדי לשוחח עם הבעל על עניינים גדולים כקטנים, באוירה נעימה ורגועה. חיי הנישואין אינם משחק של "עשרים מי יודע" או "חפשו אותי". אין להבהל אם הכל לא מתנהל כשורה, פעמים את מרגישה "מקופחת" ופעמים אתה מרגיש שכבר "אין לך כוח", חיי הנישואים אינם משחק של "מאבקי כוחות". רצון הבורא הוא להגיע לאחדות הלבבות ופעמים שהזמן הוא התרופה הטובה ביותר, ומהכישלונות לומדים! אם על הכל צריכים תפילה, על הצלחה בחיי הנישואין צריכים תפילות ודמעות, וה' המזווג זיווגים יזכנו לבנות בתים נאמנים לה' ולתורתו, אכיל"ר.

אמרי שפר

- **הרה"ק רבי צדוק מלובלין אומר:** האדם כפי מידותיו והתנהגותו ככה הוא תופס ומכין את חבירו.
- **הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק אומר:** איני מבקש מכם אלא שלושה דברים בלבד: שלא תהיו פוזלים מתוך עצמכם, לא תהיו פוזלים לתוך זולתכם, ולא תהא כונתכם לעצמכם.
- **הרה"ק רבי זוסיא מאניפולי אומר:** אם ישאלוני בעולם האמת למה לא היית כמשה רבינו? - אדע מה להשיב. אולם אם ישאלוני למה לא היית זוסיא - יסתתמו טענותי.
- **הרה"ק רבי יצחק בלאזער אומר:** "אעשה לו עזר נגדו" - "זכה עזר, לא זכה כנגדו" (חז"ל) אחד עושה מהעזר - כנגדו ואחד עושה מהכנגדו - עזר. (פתיגים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

והחליטו כי אין עצה ואין תבונה אלא לגבות סך כסף גדול, לצאת לקראת חיל הפרשים ולהגיש להם מכל בית אב סך ארבעים זהובים. ראשית פנו אל ביתו של עשיר אחד שנודע לכל בקמצנותו הגדולה והוכר כמי שידו קפוצה ואינו נותן פרוטה. אף שאין דרכי לתת מאומה - אמר הקמצן - אולם הפעם אשנה ממנהגי לחשיבות הדבר, אולם אמרו נא לי, מדוע פניתם אלי ראשון?... דוקא מפני כך - ענו לו ראשי העיר - אם היינו אוספים תחילה בשאר בתי העיר שמא היו טוענים כלפינו שצריך להמתין אולי תבוא ישועה ממקום אחר, או שמא אין אמת בשמועה ויש לחכות עד שיתברר הדבר היטב וכיוצא בשאר טענות הבל מעין אלה. אולם אם ישמעו שאפילו הגביר הקמצן נתן את הכסף כמתבקש - אות וסימן הוא כי אין כל מוצא אחר... כן הוא גם הנמשל - **אמר רבי יוסף חיים מבגדד זצ"ל** - בגמרא מסכת ביצה (דף כה) נאמר: "מפני מה ניתנה תורה לישראל? מפני שהן עזיין", ופירוש הדבר שכל אומות העולם יודעים שבני ישראל עזים הם ואין נוחים לקבל ולהכניס עצמם בעול כבד, ואם הם קיבלו על עצמם את קיום התורה והמצוות - סימן מובהק שראו והבינו שקבלת התורה היא הכרחית לעולם כולו ואי אפשר כלל לחיות בלעדיה, לפיכך כפפו ראשם והכניסו עצמם בעול התורה והמצוות.

(משל למה הדבר דומה)

שני עניינים היו משרכים דרכם מעיירה לעיירה ומכפר לכפר, ובכל מקום אליו הגיעו, חיזרו על הפתחים וביקשו נדבה, וישראל רחמנים בני רחמנים - אף שלא היתה הפרוטה מצויה כל כך בביתם, לא השיבו את פני העניים ריקם ונתנו פרוטת נחושת. מנהגם של שני עניינים אלה היה שונה בתכלית - בעוד שהאחד נהג לבזבז את כל פרוטותיו מיד לאחר שקיבלם, נהג חברו לאסוף פרוטה לפרוטה מטבע למטבע עד שהצליח כעבור זמן רב לאסוף מעט כסף. בכסף קנה מעט סחורה אותה מכר ברווח וכן הלאה חוזר חלילה, עד שהצליח והפך לסוחר אמיד. גם באותם ימים ששפר גורלו, המשיך עדיין ידידו הוותיק לכתת את רגליו ולאסוף פרוטות של נחושת...

כן הוא גם הנמשל - **אמר המגיד מדובנא זצ"ל** - כל אדם הוקצבו לו שנות חיים, שנים אלה מורכבות מימים ומשעות. על האדם לדעת לנצל את זמנו ללימוד תורה וקיום מצוות, על ידי כך, שעה תצטרף לשעה ויום יצטרף ליום, עד שבסופו של דבר ייוקף לזכותו שכר גדול מאוד. לעומת זאת - סיים המגיד - אם יבזבז האדם את זמנו לריק, כאשר יבוא אל עולם האמת, לא יהיה בכליו דבר...

בעיר אחת הגיעה שמועה כי חיל פרשים רב עומד לכבוש את העיר ולבזוז את שללה כליל. נועצו ראשי העיר וחכמיה

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ אין אומרים דבר שבקדושה כגון קדיש, קדושה, ברכו, אלא בעשרה אנשים מישראל שהגיעו לגיל שלוש עשרה שנה ויום אחד.
- ✓ יש אומרים שבשעת הדחק אפשר לצרף קטן שידוע למי מברכים עם תשעה גדולים, לדברים שבקדושה. אולם דעת רוב גדולי הפוסקים שצריכים להיות דוקא עשרה אנשים גדולים, ואין הקטן מצטרף לעשרה כלל אפילו בשעת הדחק. ואם רואה אדם שהציבור מתכוננים לצרף קטן לעשרה, עליו לצאת מיד מבית הכנסת כדי שלא תארע תקלה על ידו בברכות לבטלה של חזרת השליח ציבור ובקריאת התורה.
- ✓ חרש המדבר ואינו שומע או ששומע ואינו מדבר, מצטרף למניין. אבל מי שאינו שומע ואינו מדבר, דינו כשוטה ואינו מצטרף.
- ✓ חרש אילם שלמד בבית ספר לחרשים אילמים, ומתנהג כאיש פיקח, ויכול גם כן לדבר קצת אלא שאין מבטאו ברור, אפשר לצרפו למניין לאמירת קדיש וקדושה וברכו. אך לעניין חזרה ראוי לתחילה שלא יחזור השליח ציבור תפילת שמונה עשרה אם אין מניין בלעדיו, אלא יאמר תפילת שמונה עשרה פעם אחת בקול רם עם הציבור, עם הקדושה, כדי שלא להיכנס בחשש איסור ברכה לבטלה. וכן לא יקראו בתורה בברכות, שספק ברכות להקל. והשם יתברך יחוס על כל עמו ישראל וישלח דברו וירפאם רפואת הנפש ורפואת הגוף בבריאות שלימה.
- ✓ הנושא מכשיר שמיעה באוזנו - מצטרף למניין, אבל אינו יוצא בשמיעה זו, בברכה שחייב בעצמו לאומרה.
- ✓ סומא (עיוור) מצטרף למניין, ויכול גם לשמש כשליח ציבור.
- ✓ גר מצטרף למניין, ויכול גם לשמש כשליח ציבור. ואומר בתפילתו "אלוקינו ואלוקי אבותינו אלוקי אברהם" וגו', כי אברהם נקרא "אב המון גויים", וכמו שכתוב: "כי אב המון גויים נתתיך", מפני שלימד לכל העולם אמונת ה'.
- ✓ אם יש מניין בצמצום ואחד מהם מתפלל תפילת שמונה עשרה, ואינו יכול לענות אמן אחר הקדיש, אף על פי כן רשאים לומר קדיש. והוא הדין אפילו שלושה או ארבעה מתפללים שמונה עשרה, שרשאים לומר קדיש. ואם יש מניין בצמצום, ואחד מהעשרה ישן, אם אפשר להקיצו בנקל משנתו כדי שיענה אמן, טוב לעשות כן, ואם קשה הדבר, מותר לומר קדיש בצירוף לעשרה של אותו הישן.
- ✓ אדם שוטה, כל שיש לו אחד מסימני השוטים אינו מצטרף למניין. ואם אינו שוטה גמור ויודע לכוין לענות אמן וברכו וקדושה, מצטרף הוא למניין. ומי שסובל לעיתים מהתקפות של שטות וטירוף, בזמן שהוא בריא ואין הדבר ניכר בו, הרי הוא כפיקח לכל דבריו ומצטרף.
- ✓ מי שהוא שיכור, אף על פי שאינו רשאי להתפלל, ואם התפלל תפילתו תועבה, מכל מקום מצטרף למניין, ואפילו אינו יכול לדבר לפני המלך. ואם הוא שיכור כלוט, שעושה ואינו יודע מה עושה, דינו כשוטה, ואינו מצטרף למניין.
- ✓ אדם שנברא על ידי ספר יצירה אינו מצטרף למניין. כי אינו אלא כבהמה בצורת אדם. ואין כל זכויות ישראל, וקרוב לומר שאין לו גם זכויות אדם.
- ✓ מחלל שבת בפרהסיא, כגון שעושה מלאכה שאסורה מן התורה בפני עשרה מישראל ביחד, אינו מצטרף למניין. ובכלל זה מי שנוהג במכונית בשבת ברשות הרבים, ויש שמקלים בזה בשעת הדחק. ומכל מקום אם האומרים קדיש הם בחזקת מחללי שבת בפרהסיא, צריך השליח ציבור או ישראל כשר אחר לומר עימם את הקדיש, כדי שיצאו הרבים ידי חובתם.
- ✓ אדם שעובר שאר עבירות מצטרף למניין כל זמן שלא נידוהו. ואפילו עבר עבירה שחייבים עליה מיתה. ומכל מקום כל זה שעובר עבירה לתיאבון, אבל אם עובר להכעיס, אינו מצטרף למניין.
- ✓ יש אומרים שמי שאינו מניח תפילין (אבל אינו מחלל שבת בפרהסיא), אפשר לצרפו לעשרה בשעת הדחק כשעלול המניין להתבטל.
- ✓ המנודה אינו מצטרף למניין. ומכל מקום מותר להתפלל בנוכחותו, אלא אם כן פירשו בשעת הנידוי להחמיר עליו בכך. והאיסור לצרפו למניין הוא דוקא אם נידוהו מחמת שעבר עבירה, אבל אם נידוהו מחמת ממון, מצטרף הוא למניין.

(התפילה והלכותיה)

העלון מוקדש לעלוי נשמתו הטהורה

של האי גברא יקירא מזכה הרבים גומל חסדים טובים מוקיר ורחים רבנו,
בצל שדי יתלונן, רודף צדק וחסד שנזדכך ביסורים קשים ומרים

רבי זי"ם אברהם בוגרבי זצ"ל

ת.נ.צ.ב.ה